

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE:
Un șir garmond: 5 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială. :: ::

REDACTOR RESPONSABIL:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an 180 Lei
Pe 6 luni 90 Lei
Pentru străinătate 360 Lei

Numărul 3:50 Lei

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Chestia concordatului.

Proiectul pentru noul regim al cultelor l-a adus din nou la suprafață —
Dispozițiile proiectului în legătură cu concordatul — Chestia priorității.

de Dr. ALEXANDRU RUSU.

Primul lucru, asupra căruia trebuie să ne oprim în legătură cu proiectul de lege referitor la regimul cultelor, depus încă înainte de Crăciun pe biroul Senatului, este fără îndoială situația bisericii noastre în raport cu restul bisericii catolice și în deosebi cu autoritatea ei supremă, sf. Scaun al Romei.

O coincidență, care desigur n'a fost numai întâmplătoare, a făcut ca, odată cu depunerea proiectului de lege al dlui ministru Lapedatu, să se ridice — prin cunoscuta hotărâre a Consiliului de ministri — și chestia concordatului, anunțându-se, că tratativele s'ar fi încheiate cu un acord și că semnarea convenției concordatului ar fi aproape numai o chestie de timp. Câteva zile de-arândul, gazetele din capitală au adus apoi și amănunte asupra principiilor cari ar fi prezidat la încheierea concordatului, subliniindu-se — destul de ostentativ pentru cine a putut să înțeleagă — că Vaticanul ar fi acceptat toate desideratele guvernului român și că prin urmare (o vădită aluzie la atitudinea ostilă de până acum a bisericii ortodoxe) o atare convenție nu trebuie să mai pună pe gânduri pe nime.

Ceeace a urmat în această direcție nu a confirmat optimismul primelor zile de după lansarea hotărârii ministeriale decât în sensul, că guvernul dorește ca raportul bisericii catolice din țară față de sf. Scaun, raport care nu numai că nu poate fi ignorat, dar direct se impune atențiunii celor ce vor să legifereze în materie de culte, să fie soluționat cât mai îngrabă.

Dorința aceasta nu poate să mire pe nimeni. Odată ce statul nu se gândește să facă pentru cultul catolic o lege particulară — cum a făcut pentru biserica ortodoxă — și proiectul referitor la noul regim al cultelor prinde în dispozițiile sale și chestiile referitoare la acest cult, este dela sine înțeles, că încheierea concordatului nu mai putea să fie amânată.

Articolul 7 al proiectului de care ne ocupăm prevede, că „jurisdicțiunea autorităților religioase ale cultelor din țară nu se poate întinde în afară de teritoriile Statului român” și că tot asemenea „nici autoritățile religioase ale cultelor din străinătate nu vor putea exercita jurisdicție pe teritoriul Statului român”. Iar în expunerea sa de motive, pusă în fruntea proiectului, d. ministru Lapedatu spune limpede, că acest articol se referă la cultul catolic, în care, pe urma fixării noilor frontiere, avem cazul că episcopia latină din Oradea-mare are credincioși și în Ungaria, cea dela Sătmar în Ungaria și Cehoslovacia, iar, de altă parte, cei 100,000 de romano-catolici din Bucovina sunt

și azi supuși jurisdicției arhiepiscopului din Lemberg.

Și cum este, credem, dela sine înțeles, că de vreme ce statul român nu vrea să impiețeze asupra principiilor dogmatice și iuridico-canonicale ale nici unui cult, nu se gândește să încerce acest lucru nici față de cultul catolic. Implicite se și spune aceasta în art. 6 al proiectului, unde se admite în general ca „relațiunile de dependență cu vre-o autoritate sau organizație bisericească din străinătate”, cerută de principiile pomenite mai sus, să poată fi și pe viitor menținute, iar expunerea de motive spune taxative, că și dispoziția aceasta se referă exclusiv la cultul catolic, care singur este „atârnat de autorități străine afară de teritoriul Statului”. De altă parte este însă limpede, că noua delimitare a eparhiilor catolice dela graniță, înșirate mai sus, nu se poate nici măcar concepe decât cu asentimentul și aprobarea hotărâtoare a sf. Scaun al Romei. Iar dacă este așa — și, evident, este — va înțelege oricine, că ori cât ar fi cerut de „demnitatea și interesele superioare ale Statului”, articolul 7 de care vorbim nu poate fi legiferat — fără primejdia de-a lovi catolicismul în însăși constituția lui recunoscută de lumea întreagă — decât pe urma unui înțeles prealabil și chiar a unei convenții definitiv încheiate cu sf. Scaun al Romei.

Dar chestia se prezintă sub aspectul acesta nu numai în ce privește relațiunile bisericii noastre și peste tot a cultului catolic dela noi cu autoritățile sale din afară, ci și sub raportul situației sale interne. Întreagă organizația acestui cult, atât în ce privește partea de credință și morală, cât și, mai ales, partea ei iuridico-canonică (constituirea arhierilor — art. 23 —, înființarea, numirea și delimitarea eparhiilor — art. 25 —, ordinele și congregațiunile religioase — art. 32 —, subiectul averii bisericești — art. 41 — și altele de această natură) este în continuă dependență de autoritatea lui supremă dela Roma, fără asentimentul căreia nu poate avea tărie nici o dispoziție referitoare la acest cult. Așa că, deși s'ar părea că singur cele cuprinse în art. 7 al proiectului dlui Lapedatu reclamă o prealabilă înțelegere cu Roma, în realitate tot ce se referă la cultul catolic și însuși faptul că proiectul se ocupă de acest cult, aduce cu sine necesitatea aranjamentului concordatar.

Și cu aceasta s'a rezolvit și chestiunea priorității. Concordatul cu sf. Scaun neapărat trebuie să premeargă votării ori cel puțin sancționării proiectului depus pe biroul Senatului,

fiindcă altfel este aproape eschis să se mai poată încheia. În schimb, proiectul dlui Lapedatu, ale cărui dispoziții și altfel sunt ținute cam între marginile unui atare acord, vorbindu-se de el chiar și expres în expunerea de motive, nu ar putea decât câștiga de pe urma Concordatului. De aceea, fără a voi să trecem, deoparte, ca naivi, și fără a avea, de altă parte, nici o apropiere de sfatul zeilor, suntem de părerea că — oricât s'ar uneli în această chestie din partea acelor frați ortodocși, cari nu se pot ridica la înălțimea situației — concordatul se va semna înainte de a ajunge proiectul dlui Lapedatu o lege a țării.

Totuși, socotim a nu face lucru de prisos, ocupându-ne în cele următoare mai pe larg de toate dispozițiile proiectului dlui Lapedatu, cari jignesc drepturile și aspirațiile bisericii noastre. Dar aceasta cu altă ocazie.

Igiena națiunii. În legătură cu cea mai nouă carte astfel intitulată a dlui prof. Dr. Iuliu Moldovan dela Cluj, asupra căreia vom mai reveni, socotim a nu fi lipsit de interes să dăm — după însemnările păr. iezuit P. Olasz din „Erdélyi Tudositó” dela Brașov — câteva date interesante ale scriitorului A. Pezenhoffer referitoare la proporția pe care a avut-o, între anii 1900—1910, la Români natericul sistem de un copil, pe care acest autor încă l-a supus unui examen științific în lucrarea sa: „Influența referințelor demografice asupra sporului populației”. (Budapesta. 1912).

După constatările acestui scriitor, care a înțeles că-i dator să studieze chestiunea și sub raportul confesiunii căreia aparțin cece promovează această principală dușmană a nivelului biografic dorit, este fapt, că sistemul de un copil s'a introdus la Români și gra-sează cu preferință în regiunile cu populație ortodoxă, având cuibul principal în județele Hunedoara, și Caraș-Severin. Spre Apus (Timiș, Torontal) și spre Răsărit (Sibiu, Făgăraș, Târnavă mare) dela acestea, puterea acestei molime scade, iar în părțile mai nordice locuite de masse românești compacte (Cojocna, Sălaj, Maramurăș și Sătmar), unde Românii sunt greco-catolici, nu numai că nu s'a introdus — spune autorul — acest sistem, dar se poate, dimpotrivă, constata, că „în aceste părți Românii sunt chiar deosebit de spornici”.

Intemeiat pe acest fapt și pe referințele similare sub raport confesional dela celelalte popoare ale fostei Ungarii, d. Pezenhoffer ajunge la concluzia foarte mângâitoare pentru noi, că singura religie care a putut și poate lua cu succes lupta împotriva acestei plăgi sociale este religia catolică.

Iată deci un nou motiv de ordin național, pentru care ar fi de dorit ca neamul românesc să îmbrățișeze pe dea întregul această religie.

□ □

O conferință despre spiritul italic. La Fundația „Carol” s'a ținut Duminica trecută, în cadrele „Institutului de cultură italiană”, o conferință a dlui profesor V. Pârvan, savantul nostru Academician, care într-o vastă sinteză, cu mari și variate perspective, a expus, în stilul său viu și plin de finețe, elementele caracteristice ce alcătuiesc spiritul italic, începând cu sute de ani înainte de era creștină și până în zilele noastre.

Caracteristica spiritului italic d. Pârvan o vede în sinceritatea și lirismul, în predilecția pentru individual și concret, și evidențierea acestor note caracteristice o face, folosindu-se de metoda comparației, ocupându-se de principalele ramuri de manifestare ale sufletului omenesc: pictură, sculptură, literatură și muzică. Față de formele rigide și abstractizate ale artei orientale și eline, a căror supremă grijă este ca frământarea lăuntrică cel mult să se bănuiască vag, în arta italică găsim profunda preocupare pentru real și pentru amănunt. Ilustrarea acestei constatări se face între altele prin analiza unei fresce recent descoperite în „Vila Sten” (inițierea unei fecioare în religia lui Dionisos) și a unei alte fresce găsite într-o modestă vilă din Pompei (un tânăr în călătorie), ale căror figuri sunt așa de vii și concrete încât fiecare din ele reprezintă un cap de expresie demn de invidiat de un artist modern.

Această tendință spre imediată expresivitate n'a fost înfrântă de nici o influență, ajungând în arta italiană creștină până la punctul atât de bine cunoscut de întreaga lumea civilizată de-a căuta modelul pentru „Madonele” sale printre cunoștințele cele mai apropiate.

În literatură acest spirit a făcut din Italia leagănul poeziei lirice, în versurile căreia se observă — în frapantă contradicție cu alte literaturi — foarte curând o apropiere din ce în ce mai simțită de viața concretă a individului manifestată în ce are mai nobil și mai delicat. Aceeași spontaneitate și sinceritate a făcut pe Italiani să înlăture, în sfârșit, și în muzică formele, schematizate până la monotone ale muzicii orientale — păstrate la noi până azi în muzica bisericească — și să caute forme mai variate și complexe ca și mișcările sufletului omenesc.

Încă un cuvânt care e bine să rămână. În legătură cu abdicarea principelui Carol, d. N. Iorga a spus în Consiliul de Coroană dela Sinaia următoarele cuvinte, cari nu strică să fie eternizate și în aceste coloane, unde cititorii noștri au dreptul să aibă toate elementele de judecată în chestiile mari ale țării.

Iată ce-a spus d. Iorga:

Situația mea este deosebit de grea. Deoparte e hotărârea irevocabilă pe care ni-o comunică Maiestatea Sa (Aici M. Sa a observat, că irevocabilă e și demisia Prințului).

A mai fost o hotărâre „irevocabilă” și atunci, la Bistrița, am isbutit a readuce Maestății Voastre pe fiul Său. Și nu pot uita cuvintele Lui: „De ce nu mi s'a vorbit astfel?”, și am adus Camerei o declarație de sentiment al datoriei față de țară, care a fost primită cu aclamații.

Ea venea dintr-o inimă bună. Decis și eu a nu întrebuișa pentru scopuri de partid această situație tragică, nu pot uita această inimă bună, nici inteligența superioară a Alteței Sale Regale, nici puterea Sa de a munci pentru țară, nici simțul Său pentru nevoile societății moderne.

Și, fiindcă se întâmplă că sunt și istoric, eu știu că regențele copiilor regali au fost totdeauna desastroase pentru o dinastie și pentru o țară.

Doresc să nu fiu profet, dar, vorbind așa, am mântuit sufletul meu.

La plecarea M. Sale, d. N. Iorga a spus:

S'a făcut o mare greșală.

La aceste cuvinte, M. Sa a observat că profeția dlui Iorga nu se va împlini, cum nu s'a împlinit nici alui P. P. Carp; iar d. Iorga a reflectat:

Carp era un om sincer, dar el nu iubea: Eu iubesc pe Prinț.

O rană dureroasă.

— Pe marginea proiectului de statute al fondului deficienților. —

Este vorba despre starea mai mult decât deplorabilă a deficienților, văduvelor și orfanilor noștri. Dreptatea tănguirii lor s'a recunoscut de toți, lacrimile lor au înduioșat multe inimi, gândul de a-le veni în ajutor a dat naștere într'un timp multor articole în presa noastră.

S'au propus soluții; unele promiteau mult și nu spuneau de unde, altele dând prea puțin lăsau starea neschimbată. *Preoții sălăgeni* au trecut chiar la fapte, formând o societate cu scopul de-a îmbunătăți soarta acelor nenorociți — peste mai mulți ani. Dar până atunci? Trebuie mântuite existențe acum.

Superioritatea noastră bisericească a înțeles durerea noastră, dar intenția ei de a-o schimba a fost împiedecată de insuficiența mijloacelor materiale. Totuși pentru a ameliora câtuși de puțin situația insuportabilă de până acum, a emis o comisie de trei, care „să revadă statutele fondului deficienților votate în sinodul arhidiecezan dela 1919 și să introducă în ele niște principii mai umanitare și generoase”.

Proiectul de statute s'a trimis apoi oficiilor protopopești pentru a fi discutat în sinoadele de toamnă. Nu știu ce păreri se vor fi dat din alte părți, dar având convingerea că proiectul de modificări primit în unanimitate de *sinodul protopopes dela Alba-Iulia* merită atențiune, îmi permit a schița aici principiile cari stau la temelie lui, rugând pe confrăți să mediteze serios asupra binelui ce poate ieși dintr'ansul.

1. În întreg proiectul de statute elaborat de comisiunea de trei, se vede marea bunăvoință de-a ajuta, fără însă ca aceasta bunăvoință să devină efectivă. Când unii preoți deficienți ar primi — după proiect — o *escontare finală* de câteva sute Lei, 120—150 Lei lunar, pentruca după 40 ani de serviciu abia în anul 1932 să ajungă la 1000 Lei lunar — maximul de pensie — și când ar fi văduve cu 70—90 Lei și cu maximul de 500 Lei lunar; când orfanii ar putea primi numai câte 25—30 Lei lunar, cred că nu se poate vorbi despre o îmbunătățire simțitoare a situației de azi.

Dar aceasta nu din vina comisiunii emise! Cu mijloacele materiale la dispoziție, nu prea puteau face mai mult.

Cuota disponibilă a fondului de 2 și jum. milioane Lei nu se poate împărți, din contra, gândindu-ne la vremuri mai vitrege trebuie sperită baremi cu dobânzile ei, iar cu contribuția noastră anuală de șase sute mii Lei, evident, nu poți susține 15 preoți def., vreo 150 văduve și vreo 120 orfani. Dar muritori de foame încă nu-i putem lăsa. Ar fi o pată de rușine, ce nu s'ar putea șterge.

Nu restă deci altă soluție, decât a *mări contribuția noastră*. Și să nu credem că făcând aceasta, aducem o jertfă extraordinară. Nu! Cu nimic nu jertfim mai mult decât ceilalți funcționari cu aceeași calificare. Și iată cum.

Conform legilor în vigoare, fiecare funcționar solvește la fondul de pensie 10% din salariul de bază și gradații. Dar, ținându-se cont de porțiune canonică și de stole, salariul nostru fundamental și prin urmare și gradațiile ce le primim, sunt mult mai mici, ca acele ale funcționarilor cu aceeași pregătire. Până când un profesor are un salariu de bază de 1600 Lei lunar, un magistrat și mai mult; până când gradația unui profesor e de 400 Lei lunar, iar a magistratilor și mai mare, preoții primesc un salariu fundamental de 500 Lei și o gradație de 125 Lei lunar. Prin urmare câtă vreme unui

prof. începător i-se rețin la fondul de pensie 160 Lei, iar celui cu 4 gradații 320 Lei lunar, un preot fără gradații dă 50 Lei, iar unul cu 4 gradații 100 Lei lunar. Ei bine, cum gândim noi, dând atât de puțin fiind în sănătate, să primim mult ajungând la infirmitate?

Peste litera legii trebuie să contribuim noi de bună voie cu mai mult. Și după ce porțiunea canonică și stolele nu se pot supune procentelor fără mari greutate, potrivit să dăm — și aceasta este propunerea primită în unanimitate la sinodul amintit — încă 10 % din toate adaosurile ce le primim, afară de cel familial, care e mai mare acolo unde și membrii familiei sunt mai numeroși, deci este în raport drept cu lipsele mai mari ale familiei. În forma aceasta am contribui, pe lângă suma de 600,000 Lei din salariu și gradații, cu încă circa 900,000 Lei anual, ceea ce ar însemna că un preot începător ar da în total cam 180 Lei, iar unul cu 4 gradații vreo 230 Lei lunar. Deci nu mai mult ca profesorii ori magistrații. Iar starea deficienților, văduvelor și orfanilor prin această nouă contribuție s'ar îmbunătăți în mod simțitor, căci luându-se în considerare și celelalte izvoare amintite în proiect, s'ar distribui între ei mai bine de un milion și jumătate Lei anual.

Dar mai este un motiv, care pledează pentru acceptarea planului de-a contribui și din adaosurile de scumpete. Salariul de bază și gradațiile formează partea lefei fixată pentru zile normale și este invariabilă; natural invariabilă a fost și contribuția noastră la fondul de pensie, deci nu putea suferi schimbări nici pensiunea alimentată din acel fond. Or, greutatea traiului nu sunt aceleași, din contra scumpetea crește mereu și nu putem prevedea când și unde se va opri acest val. Este oare atunci just, ca până când viața este tot mai grea, până când — chiar din acest motiv — adaosurile de scumpete ale funcționarilor cresc an de an, numai pensiunile să rămână aceleași? Ori poate pensionarii noștri trebuie să urmeze alt mod de trai, trebuie să-și micșoreze bucata de pâine cu care-și mai lungesc viața chinuită și trebuie să-și adune mai tare zdrențele cu cari își acoper trupurile istovite! Eu cred, că aceasta clasă, formată din incapabili de lucru, din muieri rămase fără ajutor și din orfani, are cea mai mare lipsă de îmbunătățirea mijloacelor de trai. Dar acest scop se poate ajunge chiar prin impunerea adaosurilor noastre de scumpete; mărindu-se ele se mărește și contribuția noastră, se pot mări atunci și pensiunile fixate de noi acum, proporțional cu suma ce-o plătim în plus. Așa pensiunea ar fluctua cum fluctuează scumpetea, și așa e just.

La fondul nostru de pensie astfel format s'ar putea adăoga apoi *venitele fondului Suluțian* destinat pentru văduvele protopopilor, prin ce acestora s'ar putea da de aici o pensie mai mare ca și preoteselor văduve.

2. Format în felul acesta fondul nostru, se pune întrebarea, cum să se împartăsească din el cei în drept.

Aproape în toate statutele fondurilor de pensie se găsesc două dispoziții, pe cari le cred nedrepte. Prima este că funcționarii, cari au ajuns în primii ani de serviciu la infirmitate, sunt eschiși în sensul strict al cuvântului dela pensie, ori primesc o sumă absolut derizorie. Deci pe cari îi bate soarta mai amarnic ajungând la infirmitate încă la tinerețe, fi asuprește propria clasă din care a făcut parte! Căci ce altceva înseamnă *escontarea finală* cu o sumă

cu care abia plătește o singură vizită medicală! Apoi e oare omenesc că un preot după 6 ani de serviciu să primească o pensie de 130 Lei lunar din care trebuie să-și susțină și familia? Cred că în șase ani n'a putut să-și agonisească avere, copiii lui sunt minoreni, cari de aici încolo vor avea mai mare lipsă de mijloace materiale. E oare omenesc ca preoteasa lui, rămânând văduvă la acel timp să primească lunar 65 Lei, iar un copil vreo 30 Lei? Eu cred că acești tineri nenorociți sunt cel puțin așa de avizați la ajutoare, ca și acei preoți, cari au ajuns la infirmitate mai târziu, după ce — trăind cu chibzuință și ajutați de Dumnezeu — și-au adunat ceva rezervă, și-au crescut copiii și pot aștepta ceva și dela ei. Nu vreau să zic, că ar fi nedrept să primească acești din urmă mai mult ca cei tineri, ci vreau numai să evidențiez, că atâtea împărțiri și subîmpărțiri cu considerare *prea mare* la anii serviți, o deosebire *prea esențială* între pensiunea ce-o primește unul cu ani puțini de serviciu și altul cu ani mulți, ar trebui să aibă loc numai acolo, unde fondul de pensie permite să dai celui tinăr un *minimum de existență*, care — în acest caz — se poate mări în raport cu anii serviți, după plac. Dar la noi nu e cazul. După cum vedem noi nu înotăm în belșug.

Atunci? Soluția pe care o cred justă, este că *escontări finale nu pot avea loc între noi*, cari pe lângă numeri reci trebuie să fim conduși de iubirea compătitoare a lui Hristos. Fiecare preot, servind numai o zi la altarul Domnului, este membrul clerului, este al nostru, soarta lui trebuie să ne intereseze. Să se facă vizite medicale mai radicale la primire în seminar, dar odată primit să nu-l eschidem când a ajuns la infirmitate.

Apoi să se stabilească un *minim de existență*, care să se dea celui mai tinăr pensionar, o sumă care apoi să crească cu anii de serviciu, dar cu salturi *nu prea mari*. Că cei tineri au contribuit cu puțin la fond, deci nu pot avea drept la pensii mai mari?, apoi sunt atâția preoți cari plătesc întreaga viață fără să beneficieze cândva din acel fond; mort în via Domnului, nelăsând văduve și orfani minori. Aceste două se egaleză.

A doua măsură care se pare nedreaptă este că *trei orfani primesc ajutor*, iar dacă sunt mai mulți, ori dacă ajutorul lor cu a văduvei trece peste ceea ce ar compete soțului, suma întrecătoare nu se plătește. Pentru ce? Copilul al 4-lea, al 5-lea etc. n'are lipsă de hrană, îmbrăcăminte, școală? Dacă sunt mulți, e vina lor și trebuie să se facă nici o reducere. Dacă sunt mulți mai mult să capete!

3. Luând în considerare aceste două principii, la sinod s'a propus și s'a acceptat *următoarea pensie*, care de și nu ridică pensionarii deasupra tuturor nevoilor, totuși îi ajută în mod mai simțitor.

a) Dacă un preot a ajuns — fără vina lui — în primii zece ani de serviciu la o infirmitate care îl face incapabil de serviciu primește 1000 Lei lunar. Aceasta sumă crește după fiecare zece ani serviți cu câte 10% a acestei pensii inițiale, așa că după 40 ani serviți primește 1400 Lei lunar, maximul de pensie pentru preoți.

Protopopii încep ca și preoții, dar pensiunea lor se urcă la fiecare 10 ani serviți la altarul Domnului, cu câte 20%.

b) Fiecare văduvă de preot — indiferent de anii trăiți cu soțul său — primește 500 Lei lunar, iar văduvele protopopilor 750 Lei lunar.

c) Fiecare orfan de tată primește 200 Lei lunar.

d) Fiecare orfan de ambii părinți primește 500 Lei lunar.

Contribuția noastră anuală de un milion

și jumătate este suficientă pentru plățirea acestor pensii. Firește notez că adaosurile de scumpete, cari s'au luat în considerare, sunt cele primite în 1925. Urcându-se ele cu începutul anului 1926 — după cum se știe cu 40 la sută — vom contribui cu mai mult și această sumă întrecătoare se va repartiza între toți pensionarii în mod echitabil. Cuota disponibilă rămâne neatinsă și crește cu dobânzile ei, așa încât în 6—7 ani se va dubla.

Acestea sunt propunerile preoțimei protopopiatului Alba Iulia. Coloanele acestui ziar, călduros părtinitor în nevoile noastre, cred că vor fi deschise pentru scrierile fraților preoți, cari ar dori schimbări în cele expuse, ori ar avea propuneri mai bune. Să nu întrelăsăm deci a ne spune părerile, pentru că în forma aceasta s'ar putea începe o discuție condusă de iubire din care să iasă cel mai mare bine pentru iubiiții noștri ajunși la nenorocire. Și aceasta chiar acum, când prin statutele cari se pregătesc, se decide soarta lor pe mai mulți ani.

Dragostea compătitoare a lui Hristos, care se manifestă prin venirea Lui pe pământ în chip de rob, să călăuzească sufletele și mințile noastre.

Galtiu

Pr. Iosif Pop.

Cine falsifică.

O mică contribuție la istoria apucăturilor ortodoxiei noastre „dominante“.

Credincioși promisiunii din numărul trecut, ținem să arătăm celor ce știu să scrie în „Revista teologică“ dela Sibiu și mai decent decât Luminăția Sa „Dinu Pajură“, că prin cele spuse de noi în Nr. 49 (5 Decembrie 1925) despre „constatările“ dlui Bogrea n'am falsificat întru nimic părerile acestuia, dar că, în schimb, autorul notiței referitoare din numărul de Crăciun al „R. T.“ a falsificat pe deantregul afirmațiile noastre.

În numărul citat al „Unirii“ spuneam a-nume — și oricare cititor poate să ne controleze —, că d. Bogrea dela universitatea din Cluj „face... câteva constatări prețioase în ce privește *legăturile noastre cu popoarele latine ale Apusului.*“ Și în sprijinul acestei afirmații citam din articolul pe care acest profesor l-a publicat în „Revista generală a învățământului“, în care subliniind importanța romanității și latinității noastre, afirma că nu ne vom putea păstra și dezvolta mai departe potrivit firei noastre decât *înmulțind, întărind și stringând... firele ce ne leagă de Occidentul romanic.*

Și fiindcă d. profesor Bogrea — după ce a ținut să se închine cu smerenie în fața corifeilor renașterii noastre din *binecuvântatul Blaj* și de aiurea, cari au putut aprinde... lumina gândului latin — a crezut că poate să pună, între factorii din cari neamul nostru și-a tras toată vîlaga, alături de această lumină a ideii latine și pe aceea a *credinței creștine*, despre care spune că „și ea a fost un dar al Romei“, de care ar fi o crimă să ne despărțim, ne-am permis următoarele cuvinte de apreciere:

„Acestea sunt constatările dlui V. Bogrea, pe cari am crezut că e bine să le prindem aici alături de atâtea altele, cari — chiar pentru faptul că sunt străine de orice preocupări confesionale — întăresc foarte mult punctul de vedere atât de românesc al bisericii noastre de-a readeuce întreg neamul la credința Romei, care este, o spune atât de răspicat d. Bogrea, adevărata lui credință strămoșească.“

Așa am „falsificat“ noi constatările dlui Bogrea!

Și-acum vom arăta cât de fidel și mai ales cât de obiectiv înțelege „Rev. T.“ să redea aceste observări ale noastre.

„R. T.“ reproduce și ea pasagiul referitor la „credința creștină“, care este un dar „al Romei“, adăugând (ca note de spirit ale culegă-

torului!) după „creștină“ vorbele: „Nu *papistăse*, de Rusu!, iar după al „Romani“: Nu al Romei *papale*, de Rusu! Constatând apoi, că „Unirea“ încă (!) a citat concluzia dlui Bogrea, spune că aceasta a făcut o „atribuind, firește (!), autorului, intenții și aluzii, cari n'ci prin gând nu i-au trecut. E, spune mai departe, cazul citatelor din scrisul dlui Nichifor Crainic, eminentul publicist, pe care reprezentanții blăjeni ai Apusului luminat îl cred convertit deja la confesiunea episcopului Glattfelder“.

Iar după aceste grațiosități „R. T.“ urmează sentențios și savant:

Să vedeți numai metoda curierului târnăvean: dl Bogrea zice că creștinismul nostru e „un dar al Romei“ (făcut — urmează explicația ortodoxă a „R. T.“ deci băgați bine de seamă! — prin cucerirea și colonizarea Daciei cu supuși „*ex toto orbe Romano*“ și într-o vreme când „catolicismul“ nu opera cu „reflectoare“ și „trâmbițe de argint“) — iar confrății noștri dela „Unirea“ adoagă (unde?!): *papale*, ca să poată falsifica (sic!) și concluzia dlui Bogrea și să zică: Să ne păstrăm latinitatea prin catolicism...!

Așa se operează în cercurile „științifice“ ale celei mai de seamă reviste ortodoxe dela noi! Denaturând complect cele afirmate de „Unirea“, le prezintă cititorilor, cari n'au posibilitatea de-ale controla, ca „falsificări“ făcute din partea noastră, îngăimând pe deasupra că aceasta ar fi o „metodă a curierului târnăvean“.

Și acești dd. patronați de I. Preasfințitul Nicolae, se cheamă că servesc cu arme cinstite *adevărul* ortodoxiei atotmăntuitoare!

Cronică bisericească.

O nouă conferință episcopescă. Chestia atât de importantă a noului regim al cultelor și altele cari nu pot fi aranjate decât cu sfatul comun al tuturor episcopilor provinciei noastre bisericești, au îndemnat pe I. Preasfinția Sa mitropolitul Vasile să convoace pe ziua de azi o nouă conferință a episcopatului nostru.

Sinodul eparhiei noastre orădane. După îndelungate pregătiri, cari au pus la contribuție toate puterile eparhiei, Preasfințitul Orășii anunță mai nou, că sinodul se va deschide la 4 Maiu c. invitând la participare pe toți cei în drept, dând acestui cuvânt o interpretare din cele mai largi. Au fost chemați bunăoară și câțiva profesori de religie, precum întreg corpul didactic al Academiei de teologie, ceea ce, evident, numai folosi poate desbaterilor sinodale.

Să sperăm deci, că după pregătirile de până acum și ceea ce se mai poate face până la data Sinodului, lucrările acestei adunări de preoți vor putea să înscrie momente remarcabile în istoria acelei eparhii.

Un nou venerabil. În 6 Ianuarie c. s'a citit în fața sf. Părinte al Romei, cu solemnitatea obișnuită, decretul, prin care se constată, virtuțile în grad eroic ale Venerabilului *Antoniu Maria Claret*, un mare fiu al Spaniei, fost arhiepiscop în Cuba și un adevărat erou al apotolatului modern. El este întemeietorul congregației fiilor misionari ai imaculatei Inimi a Preasfintei Fecioare.

Deosebit s'a relevat din partea sf. Părinte faptul, că Ven. Claret a folosit pentru răspândirea credinței, în cea mai largă măsură, puterea presei, sub care raport a ținut să-l prezinte tuturor episcopilor ca o frumoasă pildă de imitat.

Noul calendar în Basarabia. Cu toate hotărârile mai nouă ale sf. Sinod, credincioșii rușificați din Basarabia, în frunte cu o întregă serie de preoți, nu înțeleg să abandoneze vechiul calendar, la care țin mai mult decât la

nu știu ce dogme ale credinței. Oficialitatea insistă firește pentru observarea noilor sărbători, având pentru aceasta și întreg sprijinul autorităților civile și militare, dar pare că faptul acesta exasperează și mai mult spiritele, ajungându-se din prilejul sărbătorilor recente ale Crăciunului la scene cari nu ne lasă să întrezărim o pacificare prea apropiată.

Alipirea aproape fanatică de litera ceremonialului vechiu și învechit se prezintă în biserica ortodoxă până bine de curând ca o dogmă, și mișcările acestea din Basarabia nu sunt decât o firească urmare a acestei greșeli de veacuri. Un fel de poena peccati.

Politica în biserică. În legătură cu cele publicate de d. Tiberiu Vornic în fruntea ultimului nostru număr, încreștăm că în biserica ortodoxă a Bucovinei politica face adevărate ravagii.

Acuzat — și se pare că nu pe nedreptul — de ingerințe politice (liberale) în alegerile bisericești ținute de curând, mitropolitul Nectarie dela Cernăuți se simte îndemnat să pună la cale adunări populare cari să-i ia apărarea, în vreme ce contrarii săi politici, în frunte cu fostul ministru averescan Dori Popovici și prof. universitar Radu Sbiera cer — în cadrul altor adunări, tot atât de populate — nu mai puțin decât demiterea mitropolitului.

Noua lege de organizare a ortodoxiei a unificat-o ce-i drept, dar i-a adus — cum vedem — o unificare, de pe urma căreia n'are să iasă mult bine.

Săptămâna politică.

Miercurea viitoare își vor relua activitatea **Corpurile legiuitoare**, al căror final se apropie cu putere irezistibilă. Timpul ce mai restează până la sfârșitul celui de al patrulea an de legislatură este relativ foarte scurt, așa că probabil nici proiectele de legi depuse nu vor mai putea fi toate trecute. În orice caz însă va trebui să se mai voteze legea electorală, pe temeiul căreia se vor face apoi — afirmative cam prin luna Maiu — alegerile pentru viitoarea legislatură.

— Odată cu încheierea prezentei legislaturi, vom avea aproape sigur și o schimbare de guvern. Timpurile grele de refacere prin cari trece țara reclamă măsuri în stare de-a uza orice guvern și așa nici nu e mirare, dacă după o guvernare de 4 ani încheiat, guvernul Brătianu nu mai are popularitatea necesară pentru a se putea gândi serios să rămână la cârmă.

— Sunt totuși destui, cari — întemeiați cu deosebire pe măsurile dictatoriale în legătură cu cenzura presei și altele — afirmă contrarul. După părerea acestora, viitorul guvern n'ar putea ieși decât din partidele opoziției unite, și fiindcă drumul acestuia n'ar putea fi indicat din partea actualului premier (cum ar fi bunăoară cazul unui guvern Averescu) guvernării de azi vor face, înălturând orice scrupule, tot ce numai le va fi posibil pentru a împiedeca un guvern al opoziției unite.

— Cu toate acestea abia credem, ca el să mai poată fi împiedecat. Cel puțin ultimele declarații ale șefilor partidului național, cari lasă întrezăriră unei apropiate înfrățiri definitive cu partidul țărănesc, imbie cele mai bune temeiuri pentru a se crede, că Majestatea Sa Regele nu va mai putea fi influențat într-o direcție care fiind în desacord cu opinia publică a țării, numai cu foarte mari riscuri ar putea fi impusă.

— Cu cel puțin 75 la sută, această opinie publică este anume de parte opoziției unite.

Dovada cea mai hotăritoare pentru aceasta este că guvernul, cu toate pregătirile ce-a făcut, nu îndrăznește să publice **alegerile comunale**, a căror semnificație politică, evident, n'ar mai putea să fie apoi răstălmăcită — după cum s'a încercat, la timpul său, cu rezultatul alegerilor agricole.

— Afară de hotarele țării întreagă lumea stă sub **impresia formidabilului scandal al falsificării de bancnote dela Budapesta**. Pentru a se răsbuna asupra Franței, afirmative principala vinovată și pentru a-și reface situația financiară a țării, oameni politici de seama și chiar bărbați de stat cu legături până la regentul Horthy, în frunte cu prietul Windischgrätz, un fei de unealtă Habsburgilor, au fost descoperiți cu falsificarea de bancnote franceze și iugoslave în valoare de sute de milioane. Urmările acestui scandal sunt incalculabile și cu toate legăturile pe cari Ungurii au știut să și-le facă înainte, pare a nu mai fi eschis să asistăm în curând la o lichidare definitivă a fostei coroane a sf. Ștefan.

— Un alt eveniment extern destul de însemnat este, că generalul Pangalos — având evident și asentimentul șefului de stat Conduriotis — a proclamat **dictatura militară în Grecia**, oferind tuturor o dovadă aproape hotăritoare că poporul grecese încă nici pe departe nu este copt pentru sistemul republican.

— **Ragatul vecin al Bulgariei** încă a înregistrat în ultimul timp o schimbare de guvern. Locul lui Tzancoff l-a luat Liapoeff, fără ca însă această schimbare să însemne și o nouă orientare în politica internă a țării.

Știri mărunte.

Personale. *Martia trecută, I. Preasfinția Sa pâr. Mitropolit VASILE a plecat din nou la București, de unde s'a întors ieri, pentru a prezida conferința episcopescă de azi.*

— P. Ven. Ordinariat arhiepiscopesc a numit pe pâr. *Vasile Beldean* de adm. parohial la Snaț.

O chemare vrednică de a fi ascultată. În legătură cu potopul de ape, care a nenorocit de curând atâtea familii ale Ardealului nostru, dna *Maria B. Baiulescu*, prezidenta Uniunii femeilor române, a trimis tuturor președintelor următorul Apel vrednic de toată atenția: Un dezastru cumplit s'a deslănțuit asupra Ardealului, Banatului, Maramureșului, Crișanei și Bucovinei. Răurile s'au revărsat asupra mănăstelor câmpii și înfloritoarelor comune și au potopit toată munca, tot avutul a sute și mii de familii, care stau fără adăpost, pe drumuri în miez de iarnă. Cu toate că statul a luat măsuri de ajutorare, mizeria este atât de mare, încât și inițiativa particulară trebuie să colaboreze. Noi, femeile, suntem chemate să alinăm durerile, noi suntem chemate a îndemna inimile caritabile să dea obolul lor pentru cei ce sunt în nenorocire. Apelați deci la toți, cei ce au fost scutiți de asemenea năpaste și vă vor da cu drag acest mic tribut de umanitarism, ca să putem săvârși cu toatele participarea la această operă caritativă.

Ceva ce nu s'a mai pomenit. Este iminenta grevă a advocoșilor, cari nu știm să mai fi luat undeva o atitudine similară. Iată într'adevăr ce s'a hotărât într'un congres al advocoșilor dela noi ținut săptămâna trecută: »Congresul extraordinar al advocoșilor din România, constatând consecințele păgubitoare pentru buna administrație a justiției în țară, produse de aplicarea legii accelerării, cu nesocotirea modificărilor propuse de advocoși și primejdia ce o constituie pentru legile țării și pentru ideia de

dreptate însăși, înfăptuirea dispozițiilor cuprinse în *proiectul de lege al timbrului*, declară greva generală. Hotărîrea se va înfăptui, când Uniunea va crede că a epuizat toate mijloacele și când guvernul trecând peste instituția advocoșilor, va încerca să dea expresiune legală celor două legi.

Locale. Dumineca viitoare, a Vameșului și a Fariseului, va predica în catedrală Reverendul *Alexandru Lupeanu*, profesor la liceul de fete.

— Zilele trecute Blajul nostru — de acum definitiv reședință de județ — a avut **norocirea unei noue vizite a prefectului judeșan**, care afirmative a crezut că trebuie să se ocupe, acum la spartul târgului, și de reorganizarea partidului liberal. Ci că ar fi adus la cunoștința tuturor autorităților administrative, că au datoriat să folosească toate mijloacele cari le stau la dispoziție (aruncuri, pedepse, reforma agrară) pentru a recruta aderenți pe seama partidului, al cărui guvern îl servesc. Plus, că în sfârșit, ar fi adaus, că oricine nu va fi în stare să prezinte rezultate atingând măcar 50 la sută a populației cu vot în treburile obștești, să știe că disciplinarul îl așteaptă. — Așa se vorbește pe stradă, dar noi parecă nu putem crede, ca lucrurile să fie adevărate. De aceea am fi foarte bucuroși, ca ele să fie integral desmințite.

— Societatea studenților universitari »*Vallea Tânavelor*« a dat Sâmbăta trecută, în sala de gimnastică a liceului de băieți, un frumos **festival literar-artistic**, urmat de dans, la care a participat toată lumea bună din Blaj și mulți din satele învecinate.

Din noul proiect de lege electorală. Cum actualele Corpuri legiuitoare, al căror mandat expiră în curând, sunt datoare să voteze și noua lege electorală, proiectul depus pe biroul Camerei se va lua cât mai fără întârziere în discuție. Nu va fi deci fără interes să dăm aici articolul 29 al proiectului, care normează chestia mult discutată a învățătorilor și preoților. Iată ce spune proiectul: »Toți acei cari ocupă o funcțiune de orice natură retribuită de Stat, județ sau comună, sau așezăminte de utilitate publică ale căror bugete se votează de Adunarea deputaților, nu pot fi aleși decât dacă demisionează din funcțiune cel mai târziu 3 zile libere după convocarea corpului electoral al Adunării pentru care votește a candida. Această dispoziție se aplică și acelor cari îndeplinesc servicii retribuite în instituțiuni particulare, dar pentru numirea cărora se cere un decret regal. — Se exceptează: a. miniștrii și subsecretarii de Stat; b. profesorii universitari; c. membrii cu titlu definitiv al corpului didactic, secundar și primar, cari au 5 ani în învățământ dela numirea lor cu titlu provizoriu, se pot alege în colegiile cu vot universal de Cameră și Senat; d. preoții se pot alege în aceleași colegii după trecere de 5 ani dela obținerea titlului de paroh.

Pentru literatura bună. În preajma sărbătorilor de Crăciun, Comitetul central al »Asociațiunii«, a lansat un inimos Apel pentru sprijinirea și răspândirea literaturii bune, din care ne simțim îndemnați să dăm și noi următoarele părți: »Trebuie să sprijinim literatura bună. Cumpărând cărțile valoroase aducem bucurie și în punga scriitorului și editorului conștiințos, îndemnăm să mai scrie și editeze astfel de opere, spre binele tuturor. Astăzi, când e primejduită cultura să fie spălată de valul de murdărie a unor îmbogățiți de războiu, cari nici numele nu și l pot scrie corect și nici două-trei cărți nu iau în mână în câte un an întreg — afară doar' de cărțile de joc! — astăzi să ne strângem cu toții, cei ce mai cugetă, într'o falangă, care știe ce vrea și să răspândim literatura tă-mă-du-i-to-a-re. Nu vorbe, ci fapte! Cel ce-și iubește seamănul, Cel ce iubește omenirea

Buzdughină & Hoza

Intreprindere românească
SIBIIU

TURNĂTORIE DE FONTĂ ȘI METAL
ATELIER MECHANIC
MAȘINI DE TREERAT
MORI, MOTOARE, CAZANE.

TURNĂTORIE DE CLOPOTE din cel mai bun material, cu garantarea cuvenită și prețurile cele mai solide.

(33) 27-7

□ CUMPĂRAM aramă veche, în
□ ori ce cantitate, precum și tuci
vechi de mașini.

VASILE HOZA

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

(97) 37-52

Mare asortiment de mărfuri din Cehoslovacia ca: Zefire, Delenuri, Satinuri, Basmale etc., precum și o dăjdiu bisericești: Vestminte și Prapori din cele mai bune stoffe elvețiene, apoi Potire, Cădelnițe, Cruci de mână și Cruci de prapori cu prețuri convenabile.

Serviciul ireproșabil.

NB. Rog nimeni să nu-și comande din alt loc până ce nu se va convinge de prețurile mele.

SIBIIU, Piața Prințul Carol Nr. 6.

Medicul dentist

Dr. ERNST THULLNER

deschide în 21 Ianuarie, în casele
Blăjan str. Regina Maria 194 etaj I.

CABINET DENTAR

unde se dau consultații și se fac toate lucrările de medic dentist și de tehnică dentară. Se lucrează conștientios, solid și cu prețuri moderate.

Extragere de măsele fără dureri, plombe, coroane, poduri (după sistemul american), regulări de dinți, tratament de gingii pentru întărirea dinților cari se mișcă, înlocuirea danturilor (Proteze).

Cabinetul e deschis: Lunea, Miercuri, Joia și Sâmbăta de la orele 8-12 a. m. și de la 2-3 1/2 p. m.

Anunțările prealabile rugăm să se facă la prăvălia de fier

C. Binder.

2-2 (131)

Librăria Seminarului teologic greco-cat. în Blaj

Cărți bisericești.

	Lei
Apostolul, sau faptele și epistolele ss. Apostoli f. 4., leg. în piele	320—
Evangelia dela s. liturgie și inserat din ziua întâie a învierii Domnului Hristos, în 7 limbi,	30—
Euhologiu, leg. în pânză	220—
Liturgier, leg. în pânză	220—
Orologier, leg. în pânză	220—
Octoih mic, 8 ^o leg. simplu	75—
Pentecostar mic, 8 ^o leg. simplu	75—
Octoih și Pentecostar, legat într'una	120—
Prohodul Domnului, Nostru Isus Hristos	10—
Antologion sau Mineiul, care cuprinde în sine slujbele dumnezeieștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților peste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,	
Tomul I. leg. cu călcăiu de piele	540—
Tomul II. III. leg.	700—
Evangelia, leg.	450—
Psaltire, broș., simplă	75—
Triod, cu călcăiu de piele	380—
Rânduiala sf. Ungerii, carea se cântă de un preot	2—
Strajnic, ciril, legat	80—

Cărți pentru cateheza.

Micul catehism cu elementele bibliei c. I-II	8—
Catehism pentru clasa III-VI. primară	20—
Istoria biblică IV-V	20—
Liturgică pentru clasa V. și VI. a școlii primare (în lucrare)	—
Istoria bisericească pentru cl. V. VI-a școlii primare	5—

Citeți și răspândiți: „UNIREA“.

5 % mare reducere 5 %

MAGAZIN ROMÂNESC SIBIENESC HOZA și MARCU

Aducem la cunoștință Onor. Public că ne-a sosit un mare transport de mărfuri pentru orice sezon precum:

Stoffe engleze pentru dame și domni; stoffe de lână pentru uniformă de fete și băieți și pentru orice îmbrăcăminte.

Mare asortiment de mărfuri din Cehoslovacia:

Zefire, delinuri, satinuri, toate colorile. Barchete, șiftoane, pânzături, pânză de ceareafuri, gradel, schirting, perdele, basmale cu și fără cincuiri, ciorapi pentru dame și domni și patent pentru copii, gulere, cravate, cămăși, pălării, căciuli, ghete din cea mai renumită fabrică „Derby“. Plapume confecționate în țară, orice calitate.

Mare alegere în haine gata pentru dame, domni, fete și băieți:

tricotaje pentru dame și domni, tricouri de orice mărime și calitate. Chipiri pentru eleve și elevi calitate superioară. Bucata Lei 120.

Totodată facem cunoscut că la orice mărfuri cumpărate pentru eleve și elevi cu începere din 15 Octombrie 1925 și pe tot timpul duratei școalelor, reducem, la o cumpărare până la 1000 Lei 5% iar dela 1000 Lei în sus 10%. Incercați și vă veți convinge de redusele prețuri și buna calitate a mărfurilor.

HOZA și MARCU

13 - (95)

Blaj, Piața I. M. Clain 12.

10 % mare reducere 10 %

CEREȚI PREȚUTINDENI
renumitul ceai englezesc

HORNIMAN

Reprezentant general și depozitar: Societatea Anonimă
OTTO ȘI ALFRED HERZOG
București, Pasajul Comedia 2.

8-16 (88)

A apărut:

ANUARUL ROMÂNIEI

pentru comerț, industrie, meserii și agricultură
cu cel mai bogat material de adrese din întreaga țară

EDITURA RUDOLF MOSSE Soc. Anon.

București Bulevardul Academiei No. 4.

Telefon: 64/41, 57/88, 77/05.

ANUARUL ROMÂNIEI cuprinde pe lângă adresele tuturor comercianților, industriașilor, fabricilor, agricultorilor, medicilor, avocaților, autorităților etc. etc. și un registru al branșelor în 10 limbi și va fi astfel răspândit în lumea întreagă.

Prețul unui exemplar de aproape 3000 pagini legat în pânză Lei 3000.

(135) 3-3